

ZAVOD ZA KULTURU ■
VOJVOĐANSKIH HRVATA

Broj: 1 - 6/2017

Datum: 10. veljače 2017. godine

Izvešće o poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u 2016. godini

Uvodne napomene

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (u daljnjem tekstu: Zavod), sukladno odluci usvojenoj koncem trećeg mjeseca 2008. godine, od strane Izvršnog vijeća Autonomne Pokrajine Vojvodine i Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, utemeljen je radi očuvanja, unaprjeđenja i razvoja kulture hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini u svojoj složenosti i pluralnosti. Temeljna programska misija Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata određena osnivačkim aktom podrazumijeva: rad na znanstvenim, stručnim, razvojnim i primijenjenim istraživanjima u području kulture, umjetnosti i znanosti vojvođanskih Hrvata, zatim rad u području bibliografije i arhivistike, menadžmentu i edukaciji u kulturi i, na kraju, u poticanju, organiziranju i priređivanju kulturne produkcije hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini. Programom predviđene aktivnosti i tijekom osme godine svojega djelovanja, to jest 2016. godine, bile su u funkciji ostvarivanja tako definirane misije Zavoda, a sukladno već započetim aktivnostima Zavoda u prvih sedam godina djelovanja, zatim stanju i prilikama na kulturnoj sceni hrvatske zajednice u Vojvodini te raspoloživim resursima – od kadrovske do financijske, kao i Programu rada ZKVH-a za 2016.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, kao prva profesionalna institucija s gore naznačenom misijom, od svoga osnutka kulturi vojvođanskih Hrvata pristupa kao jedinstvenom, cjelovitom i relativno samostalnom fenomenu, istina još uvijek nedovoljno razvijenom (npr. i dalje ne postoji profesionalno kazalište). Takav pristup podrazumijeva kako odnos prema njezinoj bogatoj kulturnoj i uopće povijesnoj baštini, tako i onaj dio koji postoji, koji se producira i pulsira, u obliku kulturnih manifestacija i drugih aktivnosti u okviru hrvatskih institucija i organizacija u području kulture, u sadašnjosti.

Zavod je u svom radu i tijekom 2016. godine inzistirao na takvim profesionalnim aktivnostima i kvalitetnim sadržajima putem kojih se na suvremen i kompetentan način nastojalo kako promovirati, poticati, čuvati, razvijati, usustavljivati i organizirati kulturno nasljeđe vojvođanskih Hrvata, tako i obavljati produkciju novih kulturnih događaja, raditi na znanstvenim istraživanjima i predstavljati suvremeno umjetničko stvaralaštvo. Dakle, nastavilo se, u kontekstu naše misije i domeni vlastitih mogućnosti, prostor autoreprezentativnih praksi u kulturnom životu Hrvata u Vojvodini unaprjeđivati, a prostor autoreceptije vlastitoga nasljeđa uvelike osnažiti.

Realizirane aktivnosti tijekom 2016. godine bile su različite – osmišljen je i realiziran jedan broj znanstvenih istraživanja, organizirano je nekoliko znanstvenih skupova i stručnih rasprava, nastavljen je sustavan rad u bibliografskoj obradi knjiške građe i periodike, (su)objavljeno je **devet** publikacija (sedam knjiga i dva sveska periodičnih publikacija),

nastavlja se kodificiranje postojeće i ustrojavanje nove arhivske građe iz suvremenosti, priređivani su kulturni događaji radi afirmacije i promocije suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, kao i oni vezani uz Godinu velikana, postupno smo radili na ustrojavanju aktivnosti na kulturnoj sceni, a s nekoliko radnih sastanaka pridonijeli smo podizanju kapaciteta hrvatskih udruga kulture. Od posebnog je značaja projekt pod nazivom *Digitalizirana baština* na internetskoj stranici ZKVH koji je predstavljen javnosti krajem godine.

Programski okvir aktivnosti – sadržaji rada Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata tijekom 2016. godine

a) Znanstveno-istraživački program

Aktivnosti u ovom programskom području odvijale su se u istraživanjima spram nekoliko segmenata društvenog života koji su od značaja za povijest, sadašnjost i budućnost vojvodanskih Hrvata kao manjinske zajednice. Prije svega, riječ je o istraživačkom radu u sljedećim društvenim i humanističkim znanostima: povijesti, etnologiji, kulturologiji, sociologiji, povijesti glazbe i jezikoslovlju. Realizacija programa u ovome području odvijala se u nekoliko segmenata – od terenskoga istraživanja, napose u području etnografije, sociologije i dijalektologije, preko predstavljanja rezultata rada javnosti pa do publiciranja. I tijekom 2016. godine neki su istraživački projekti, po završetku rada, predstavljeni na znanstvenim kolokvijima, drugim javnim priredbama ili u publikacijama. Važno je istaknuti kako je održano i nekoliko znanstvenih skupova na kojima je Zavod imao značajnu ulogu, kako u izlaganjima, tako i u samoj organizaciji.

Znanstvena istraživanja

Zavod je nastavio **etnološko terensko istraživanje tradicijske kulture bačkih Hrvata – Šokaca** – studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta iz Zagreba obavili su terenska istraživanja tradicijske baštine šokačkih Hrvata u Sonti, Baču, Vajskoj, Bođanima i Plavni. Istraživanje se provodilo i u Monoštoru, a prvi puta i u Santovu (Mađarska). U pet dana boravka u Podunavlju, od 11. do 15. travnja, dvadesetak studenata bilo je smješteno u etno kući *Didina kuća* u Baču. Ovaj dio istraživanja započet je prošle godine u sklopu sveukupnih istraživanja tradicije šokačkih i bunjevačkih Hrvata u Bačkoj, započetih 2011. godine pod mentorstvom profesorice dr. sc. Milane Černelić i u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata. Studenti su istraživanja u navedenom dijelu šokačkog Podunavlja provodili prošle godine, a ponovni boravak na ovim prostorima iskoristili su za nove razgovore s kazivačima, kako bi dopunili ili utvrdili već provedena istraživanja. Kontrolno istraživanje tradicijske baštine šokačkih Hrvata u Bačkoj u okviru kolegija „Prakse terenskog istraživanja“ nastavljeno je od 9. do 12. studenog, a dio rezultata predstavljen je na znanstvenom kolokviju u Plavni.

Znanstveni kolokviji

Zavod je tijekom 2016. godine organizirao **tri znanstvena kolokvija**.

XLIII. kolokvij: „Istraživanje tradicijske baštine šokačkih Hrvata u Bačkoj (Bač, Vajska, Bođani, Plavna, Sonta)“, uvodničari: Katija Crnčević, Lucija Bukovčan, Karlo Srdoč i Klara Tončić, studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, sudionici terenskog etnološkog istraživanja šokačkih Hrvata u Bačkoj tijekom 2016. godine, realiziranog u suradnji Odsjeka i Zavoda, pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. Milane Černelić (9. studenoga, Plavna).

XLIV. kolokvij: „Bitka kod Petrovaradina 1716. godine i njeno značenje za povijest Hrvata u Vojvodini“, uvodničar: dr. sc. Robert Skenderović, viši znanstveni suradnik Hrvatskog instituta za povijest iz Zagreba (25. studenoga, Subotica).

XLV. kolokvij: „Istraživanje tradicijske baštine šokačkih Hrvata u Bačkoj (Monoštor, Bereg)“, uvodničari: Sonja Periškić, diplomirana etnologinja te Christina Jukić, Lucija Maroević, Marino Mihalj, Nikolina Vuković i Ivan Golubić, studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, sudionici terenskog etnološkog istraživanja šokačkih Hrvata u Bačkoj tijekom 2016., realiziranog u suradnji Odsjeka i Zavoda, pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. Milane Černelić. Tom je prigodom predstavljen i *Godišnjak za znanstvena istraživanja* br. 7 (2. prosinca, Monoštor).

Su/Organizacija znanstvenih skupova

Suorganizacija i logistička potpora Međunarodnog okruglog stola „Urbani Šokci“ (Osijek, Vinkovci, 6.-7. svibnja)

U organizaciji *Šokačke grane Osijek, Vinkovačkih šokačkih rodova, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha u Osijeku i Vinkovcima* je 6. i 7. svibnja 2016. godine održan međunarodni znanstveni skup *Urbani Šokci* koji je ove godine tematizirao zemlju.

Ove godine su na skupu radove predstavila 22 sudionika različitih znanstvenih disciplina, među kojima je bilo petero sudionika iz Subotice. Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov govorio je o zemlji kao motivu u dijalektalnom pjesništvu bunjevačkih Hrvata, a Katarina Čeliković je imala izlaganje na temu „Raznovrsnosti i kontekstualizacije zemlje u poeziji Alekse Kokića“. Zavod je angažirao i sljedeće predavače iz Subotice: Ljubica Vuković – Dulić („Zemlja kao motiv u slikarstvu bunjevačkih slikara“), Nevena Mlinko („Zemlja u Pančičevoj poemi Subotica“) i Aleksandra Prčić („Klas žita – plod zemlje i simbol Dužijance“).

Suorganizacija i logistička potpora XV. Dana Balinta Vujkova (Subotica, 6.-8. listopada)

Na savjetovanju pod nazivom „Književnost za djecu na manjinskim jezicima u Vojvodini“ u okviru *XV. Dana Balinta Vujkova* izlaganje je imala Katarina Čeliković s temom „Književnost za djecu na hrvatskom jeziku u Vojvodini“.

Suorganizacija i logistička potpora Međunarodnog kroatističkog znanstvenog skupa (Pečuh, 21.-22. listopada)

U organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, u suorganizaciji s Odsjekom za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata i Regionalnim centrom Mađarske akademije znanosti, u Pečuhu je održan XIII. Međunarodni kroatistički znanstveni skup koji je okupio 80-ak kroatista i slavista, te znanstvenika drugih profila iz desetak zemalja. Kao predstavnici zajednice vojvođanskih Hrvata izlaganja su imali Katarina Čeliković („Epska pjesma *Posljednji Zrinski* Ferde Stražimira Kulundžića u kalendaru *Subotička Danica*“), Klara Dulić („Književni sadržaji u časopisu *Bunjevačko kolo*“), Tomislav Žigmanov („Pjesnički sadržaji u (književnim) časopisima Hrvata u Vojvodini nakon 1990.“) i Stevan Mačković („Jugoslavenski šport klub *Zrinjski*“).

Predavanja i tribine

Djelatnici Zavoda i stručni suradnici sudjelovali su na više znanstvenih i stručnih skupova te javnih tribina na kojima su aktivno sudjelovali svojim radovima. Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov imao je izlaganje na IX. međunarodnom znanstvenom simpoziju o hrvatsko-srpskim odnosima pod nazivom „Hrvatsko srpski odnosi; izbjeglice i migranti, mirna koegzistencija i rješavanje krize“ u Golubiću kraj Obrovca, u organizaciji Centra za istoriju, demokratiju i pomirenje iz Novog Sada i Udruga za povijest, demokratiju i pomirenje iz Golubića. Na skupu je sudjelovao i vanjski suradnik Zavoda Darko Baštovanović (19.-21. kolovoza). Katarina Čeliković govorila je na otvorenju Hrvatske čitaonice „Fisher“ u župi Presvetog Trojstva u Surčinu o poeziji Pavla Pavlovskog (21. kolovoza). Na znanstvenom kolokviju „Hrvati kao manjina u okolnim zemljama: Povijest, položaj, izazovi“,

održanom u povodu obilježavanja 25. obljetnice osnutka Instituta „Ivo Pilar“, u Gradskom muzeju u Vukovaru, priređena je posebna sesija posvećena Hrvatima u Srbiji na kojoj su između ostalih govorili dr. sc. Mario Bara, Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i politolog Darko Baštovanović (12. listopada). Književnik i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov sudjelovao je na 14. pulskim danima eseja s temom „Temeljne odrednice i značajke hrvatske književnosti u Vojvodini“ (14.-15. listopada). Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov održao je izlaganje na svečanoj akademiji koju je hrvatska samouprava grada Baje organizirala u povodu 330 godina doseljenja bunjevačkih Hrvata na područje Bačke (12. studenog). Knjižničarska savjetnica Katarina Čeliković, voditeljica Zavičajne knjižnice „Biblioteca Croatica“ Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata održala je izlaganje na temu „U službi hrvatske riječi i knjige“ u okviru tradicionalnog „Informativnog utorka“, koji za školske knjižničare organizira Razvojna matična služba Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku (15. studenog). U organizaciji Instituta za migracije i narodnosti i Hrvatske matice iseljenika uz pokroviteljstvo Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u Zagrebu je održan okrugli stol na temu „Značaj hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj u europskim integracijama i izgrađivanju stabilnosti na jugoistoku Europe“. Među sudionicima je bio i ravnatelj Zavoda prof. Tomislav Žigmanov (22. studenog).

(Su)Nakladnička djelatnost Zavoda u području znanosti

Sedmi broj ***Godišnjaka za znanstvena istraživanja*** Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata izašao je iz tiska koncem lipnja 2016. godine. Na 397 stranica, *Godišnjak* donosi 14 znanstvenih i stručnih radova, koji tematiziraju neki aspekt društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti bilo u sadašnjosti. I u ovom se *Godišnjaku* svi radovi prvi puta objavljuju. Sadržaj *Godišnjaka* podijeljen je u četiri tematske cjeline, u kojima su radnje iz društvenih i humanističkih znanosti, a čija objava ima značaj znanstvenog prinosa za sve subetničke skupine Hrvata u Vojvodini.

U prvoj cjelini „Povijesne znanosti – prostor, procesi, događaji“ nalaze se četiri radnje, od kojih je prva „Pisac Emerik Pavić iz Budima *Od Oca Slovinskoga*“ (str. 9-35) stalnog suradnika Franje Emanuela Hoška, dobro uklopljena u ovogodišnji jubilej 300. obljetnice rođenja ovog franjevačkog pisca. Slijedi radnja „Bunjevci u kontekstu plemenske i zadružne kulture Dinka Tomašića“ (str. 37-52) koju potpisuje dr. sc. Mario Bara. Vladimir Čavrak napisao je rad „Predijalci Topuske opatije u Banatu“ (str. 53-73), a povjesničar iz Zagreba Ivan Armanda „Dolazak i prvo desetljeće sestara dominikanki u Subotici (1947.–1957.)“ (str. 75-93).

U drugom se odjeljku, pod naslovom „Pravo i politologija“ nalaze dva rada, čija se važnost ogleda u inače relativno skromnim priložima ovakve vrste u znanosti čija su tema Hrvati u Vojvodini. Prvi se put kao autor pojavljuje mladi Darko Baštovanović kao autor radnje s veoma aktualnom temom „Prava nacionalnih manjina u Srbiji u procesu EU integracija – Srbija u svjetlu europskih iskustava s posebnim ukazom na hrvatsku nacionalnu manjinu u Republici Srbiji i AP Vojvodini“ (str. 95-135). Slaven Bačić objavljuje radnju „Parlamentarno predstavništvo nacionalnih manjina i njihova zastupljenost u drugim tijelima državne i javne vlasti u Republici Srbiji“ (str. 137-156) što svjedoči o važnosti praćenja političkih procesa.

„Književne znanosti“ donose radnju „Priljubljena uz zemlju. Egzil kao pjesnička i životna sudbina Ljubice Kolarić-Dumić“ (str. 159-190) koju potpisuje Vjekoslava Jurdana, a tematizira pjesništvo Sremice, rođene u Kukujevcima koja svoju životnu priču zbog poznatih nedavnih ratnih zbivanja nastavlja u Republici Hrvatskoj, u Rijeci.

Četvrta cjelina ima najviše, sedam radnji, a naslovom „Sociokulturna antropologija i etnologija“ ukazuje kako su terenska istraživanja studenata zagrebačkog Filozofskog fakulteta, odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, uz mentorsko vodstvo dr. sc. Milane Černelić, urodila radnjama važnim za šokačke Hrvate u Vojvodini, ali i za Hrvate u Banatu. Dalibor Mergel objavljuje radnju o banatskim Hrvatima „Etnički identitet Hrvata u Starčevu“ (str. 193-230) tematizirajući i povijesni kontekst postepenog gubitka nacionalnog određenja. Slijede radnje studentica koje su istraživale hrvatsko šokačko stanovništvo u sjevernoj Bačkoj. Katarina

Dimšić autorica je radnje „Običaj prošnje u Monoštoru i Beregu (str. 231-251), a radnju „Posmrtni običaji Hrvata Šokaca u Monoštoru i Beregu kroz XX. stoljeće“ (str. 253-287) potpisuju Gabriela Paradžik, Sonja Periškić i Andrea Višak. Slijede radovi: „Primjena narodne medicine među hrvatskim šokačkim stanovništvom u sjevernoj Bačkoj“ (str. 289-309) Sare Mikelić, „Uloga tradicijskih zanata na području Monoštora i Berega“ (str. 311-336) Martine Novosel, „Slobodno vrijeme djece u Monoštoru sredinom XX. stoljeća“ (str. 337-368) Sonje Periškić i „Suvremena primjena tradicijske nošnje u Monoštoru i Beregu“ (str. 369-380) Lucije Halužan. Ovo je iznimno važna cjelina za etnografiju, jer sadrži važne zapise koji doista u zadnjem trenutku čuvaju tradicijsku baštinu od zaborava.

Peta je cjelina sastavljena od sedam „Prikaza knjiga“ (str. 383-399) u kojima se predstavljaju znanstvena i publicistička djela o vojvođanskim Hrvatima objavljena tijekom 2014. godine. Goran Pavel Šantek predstavlja knjigu „Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu“ čiji su urednici Milana Černelić, Jadranka Grbić Jakopović, Tihana Rubić, Marijeta Rajković Iveta, Matija Dronjić, Mihovil Gotal, dok Jelka Vince Pallua prikazuje djelo „Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca“, urednice Milane Černelić. Dominik Deman piše o knjizi „Evgenije Savojski i njegovo doba“ Branka Bešlina, a Klara Dulić o zborniku „Dani Balinta Vujkova: dani hrvatske knjige i riječi: zbornik radova sa znanstvenih skupova 2013.-2014.“ koji je uredila Katarina Čeliković. Vjerni suradnik *Godišnjaka* Zvonimir Pelajić, iznenada je preminuo i nije dočeka objavu svog prikaza zbornika „Urbani Šokci 8/9“ urednica Helene Sablić Tomić i Vere Erl. Slijede još dva prikaza: Slaven Bačić piše o knjizi „Dužijanca je zahvala Bogu i pohvala čovjeku“ Laze Vojnića Hajduka, a Tomislav Žigmanov o monografskoj publikaciji „Tragovima predaka – Povijest loze Perušić“ autora Lajče Perušića.

Godišnjak br. 7 završava „Dodacima“ (str. I-XXVII) u kojem su „Upute suradnicima *Godišnjaka za znanstvena istraživanja*“, informacija „O Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata“ te popis svih knjiga u (su)nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Godišnjak je objavljen u nakladi od 300 primjeraka.

Zavod je tijekom 2016., osim objave *Godišnjaka* br. 7 bio (su)nakladnikom ili je pomogao objavljivanje sljedećih, što periodičnih što monografskih znanstvenih publikacija:

1. Firanj, Katarina: *Garavi salaši: cio život za godinu dana*. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica.

2. Šeremešić, Marija: *Bile riči: rječnik govora Monoštora*. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica.

3. *Misaona popudbina Tome Vereša* – Zbornik, uredio Tomislav Žigmanov, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica.

4. Mader, Miroslav Slavko: *Izabrana proza II., Sunaklada: Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-banjsko-srijemski i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata*

5. *Kulturni znak Cvelferije – šokačko bunjevačko pamćenje vode* – zbornik radova. Sunaklada: Šokačka grana iz Osijeka i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice.

6. Vujkov, Balint: *Šta na srcu to na jeziku* (Biblioteka Posebna izdanja), Sunaklada: Hrvatska čitaonica Subotica i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica.

7. Černelić, Milana: *Bunjevci – ishodišta, sudbine, identiteti*, Sunaklada: Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF pressa i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

8. Dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* za 2016. godinu donosi bogat sadržaj, a izlazi u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ“. Do sada obujmom najveći, časopis na 380 stranica progovara o najrazličitijim temama kako iz područja književnosti tako i iz drugih umjetnosti, a obogaćen je i grafičkim crtežima Darka Vukovića iz Petrovaradina.

Nova riječ počinje tematom „Izbor proze za djecu i mlade“ u kojem su predstavljeni hrvatski pisci iz Vojvodine (Ivan Balenović, Marija Lovrić, Ljubica Kolarić-Dumić, Nedeljka A. Šarčević, Ruža Silađev, Katarina Firanj, Rajko Ljubić, Katarina Čeliković, Ružica Miković-Žigmanov, Blaženka Rudić, Julijana Adamović, Vesna Huska, Marina Balažev i Jasna

Crnković). Cjelina „Uvidi u hrvatsku književnost iz Vojvodine u egzilu“ predstavlja dvoje autora biografski, kroz izbor iz njihove proze i kritike koja piše o njihovoj prozi. Riječ je o već afirmiranoj književnici Julijani Adamović, rodom iz Plavne, te o mladom Ivanu Vidaku iz Sombora, koji sada žive i stvaraju u Hrvatskoj.

Recentno hrvatsko pjesništvo predstavlja Delimira Rešickog, najprije kroz pero Nevena Ušumovića, a potom kroz njegovu poeziju i foto-uratkę. U izboru i prijevodu Roberta Tillyja u poetskom bloku predstavljeno je „Suvremeno mađarsko pjesništvo u Vojvodini u prijevodu“ (Katalin Ladik, Ottó Tolnai, István Domonkos, Magdolna Danyi, Gábor F. Urbán, István Beszédes, Ottó Fenyvesi i János Sziveri).

U rubrici „Kritička iščitavanja hrvatske književnosti u Vojvodini“ objavljeni su radovi šestoro autora koji pišu kako o staroj tako i o aktualnoj književnosti. O starijoj književnoj baštini pišu Mario Šimudvarac „Dva stabla i otkinuta grana: Prostor u romanu *Odmetnik* Ivana Antunovića“ i Ante Bežen „Josip Jelačić kao pjesnik i njegova pjesma o Nikoli Zrinskom“, a Klara Dulić piše o prozi Miroslava S. Mađera u tekstu pod nazivom „Autopoetičnost kao obilježje poližanrovske proze“. Suvremenu književnost čitamo iz pera Katarine Maglica „*Povratak iskonu*“ s. Blaženke Rudić“ i Vlaste Markasović „(Ne)Sklad(a)ni divani Tomislava Žigmanova i „teror povijesti“.

„Interpretacije umjetničkih praksi Hrvata u Vojvodini“ tematiziraju glazbenu i likovnu umjetničku baštinu. U povodu 125. obljetnice rođenja Pere Tumbasa Haje, *Nova riječ* predstavlja ovog značajnog glazbenika kroz radove dvoje sudionika Stručne tribine o njegovu životu i djelu u Gradskoj knjižnici Subotica, a u organizaciji Subotičkog tamburaškog orkestra, održane 28. lipnja 2016. godine. Tamara Štricki Seg priredila je sažeti prikaz života i rada Pere Tumbasa Haje (1891. – 1976.), a potom piše i „Narodna pjesma u glazbenoj građi Pere Tumbasa Haje“, dok je Vojislav Temunović autor rada „Glazbena tamburaška obitelj Tumbas (Antun, Stipan i Pere)“. Ljubica Vuković Dulić u nastavku predstavlja „Djela hrvatskih kipara u subotičkom muzeju“.

U stalnoj rubrici *Nove riječi* – „Hrvatsko nakladništvo u nultom desetljeću“ Neven Ušumović prikazuje 10 knjiga koje su obilježile 2004. godinu u Hrvatskoj.

Dvobroj *Nove riječi* u rubrici „Čitanja književne produkcije“ donosi četrnaest prikaza književne produkcije Hrvata u Vojvodini. Katarina Čeliković predstavlja tri knjige poezije: *Čavaldus, bumbača, špijodica...* Marka Ivoševa Kuzme na šokačkoj ikavici, *Preprekovo proljeće 2014.* i *Osmijeh u mokrom kaputu* Ljerke Radović. Klara Dulić piše o poeziji sabranoj za susret pučkih pjesnika „Lira naiva“ *Cidi se život – Lira naiva 2014.* i najnovijoj knjizi Tomislava Žigmanov *Minijature vlastitosti*. Kalendar *Subotička Danica za 2015.* i poeziju Miroslava Cakića Tomlekina u knjizi *Salauka* predstavlja Tomislav Žigmanov. O knjizi za djecu Nedeljke A. Šarčević *Sve i svašta da poleti dječja mašta* piše Ivana Petrekanić Sič, a Antonija Huljev predstavlja knjigu kratkih priča na bunjevačkoj ikavici Tomislava Žigmanova. Željka Zelić autorica je prikaza zbornika radova *Urbani Šokci 8/9 „Šokci: Bunjevci: Panonija – Europa“*, kao i knjiga *Moja Luca* Ivana Ivkovića Ivandekića i *Prah obiteljske srebrnine* Milovana Mikovića. O romanu Tomislava Ketiga *Damin gambit* piše Zlatko Romić koji je i autor prikaza narodnih pripovjedaka *Bečarski poso* koje je zapisao Balint Vujkov.

Dvobroj *Nove riječi* standardno završava rubrikom „Kulturni dokumentarij“ u kojoj je Bernadica Ivanković zabilježila sve događaje u prostoru kulture hrvatske zajednice u Vojvodini od prosinca 2015. do studenog 2016.

b) Kodifikacija i organiziranje arhivske građe u Zavodu, digitalizacija knjiga i periodičnih publikacija, izrada bibliografija i njihovo objavljivanje

Zavod je u svom radu slijedio ranije utvrđeno stanje arhivske građe Hrvata u Vojvodini, čiji je velik dio, značajan za mjesnu povijest vojvođanskih Hrvata, već pohranjen u postojećim arhivima čiji su osnivači lokalne samouprave ili pojedine državne ili kulturne institucije u Vojvodini/Srbiji, Hrvatskoj, Mađarskoj, Austriji, Italiji... Postoje i ustrojeni arhivi pri Katoličkoj crkvi i njezinim pojedinim institucijama, a vjerojatno i svako kulturno društvo ima neku svoju

arhivu. Također postoji neveliki broj i privatnih arhiva. Stoga je odlučeno da će, za početak, temelj arhivske građe Zavoda činiti pisani i drugi materijalni tragovi iz suvremenosti koji su od značaja za hrvatsku zajednicu u Vojvodini. Nju smo 2009. počeli, a 2016. nastavili sustavno prikupljati i arhivski pohranjivati u Zavodu.

Kapitalni projekt „**Digitalizacija hrvatske kulturne baštine u Vojvodini**“ Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata pokrenuo je tijekom 2016. godine. Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Hrvata u Vojvodini i izgradnja digitalne zbirke je razvojni projekt koji će omogućiti veću dostupnost građe za buduća istraživanja i publiciranje tako stečenih znanja o hrvatskoj zajednici u Vojvodini. Hrvatska nacionalna zajednica nema dostupnu stariju pisanu ostavštinu koja je od velike važnosti za znanstvena istraživanja ali i zaštitu kulturne povijesti i baštine. Sačinjena je radna verzija strategije za digitalizaciju kulturno-povijesne baštine. Dostupnost građe bit će u funkciji očuvanja pisane ostavštine ali i izgradnje i jačanja nacionalnog identiteta hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji. Ovim novim projektom ulazimo u prakse razvijenijih kulturnih prostora. Sredstva za realizaciju projekta *Digitalizacija hrvatske kulturne baštine u Vojvodini* osigurana su na natječaju Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije, gdje je ZKVH dobio 1.045.000 dinara. Najveći dio od tih sredstava izdvojen je za kupnju profesionalnog skenera ATIZ *BookDrive*. Sljedeći korak je traženje važne arhivske, knjižnične i muzejske građe i popisivanje mjesta u kojima se nalazi (arhivi, knjižnice, muzeji i sl.). Krajem godine javnosti je predstavljena „Digitalizirana baština“ na internetskim stranicama Zavoda. Sadržaj je podijeljen na sljedeće tematske cjeline: Knjige, Periodika, Fotografije, Note. Projekt digitalizacije hrvatske kulturne baštine u Vojvodini je dugoročan, a njegov krajnji cilj jest digitalizirana građa dostupna svima na portalu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata – www.zkvh.org.rs. Na poslovima digitalizacije angažiran je Ivan Beneš, informatičar i stručni suradnik ZKVH-a, koji je za potrebe realizacije ovog projekta prošao obuku na Prirodno matematičkom fakultetu u Beogradu, u sklopu programa pod nazivom *Serbia-forum.org*. U 2016. godini (od 8. do kraja 12. mjeseca) skenirano je i na internetskoj stranici, u posebnoj domeni, objavljeno 8540 stranica: knjige (4): Antunović, Ivan, *Slavjan* (1875.); Pekić, Petar, *Povijest Hrvata u Vojvodini* (1930.); Čović, Marko i Kokić, Aleksandar, *Bunjevci i Šokci* (1939.) i Sivić, B. I. /Rajić Blaško/ : *Stari mirotvorci: pripovijest iz doba apostolskoga* (1925.); periodika (3 naslova – 91 svezak): *Bunjevačko kolo: omladinski časopis za književnost i kulturu* (1933. – 1936.) (15 sv.); *HORIZONTI : list za izgradnju župskog zajedništva* (1970. – 1976.) (20 sv.) i *Subotička Danica: kalendar* (stari tečaj 1884.-1941.) (56 sv.) te note: Andrić, Josip: 13 naslova. Projekt je predstavljen 22. prosinca u prostorijama Zavoda a tom su prigodom o digitalizaciji govorili docent dr. sc. Tihomir Živić, predsjednik Katedre za knjižničarstvo Odjela za kulturologiju Sveučilišta u Osijeku i koordinator međunarodnog interdisciplinarnog znanstvenog projekta „Digitalizacija baštinskih knjižničnih fondova: naša nužnost i obveza“ te Katarina Čeliković, voditeljica Zavičajne knjižnice „Biblioteca Croatica“ ZKVH-a.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata uključen je i u projekt „**Digitalizacija baštinskih knjižnih fondova: naša nužnost i obveza**“, čiji je nositelj Katedra za knjižničarstvo Odjela za kulturologiju osječkog Sveučilišta a koji je dobio sredstva na natječaju digitalne i javne humanistike europskog digitalizacijskog konzorcija DARIAH-EU. U realizaciji projekta sudjeluje više obrazovnih, znanstvenih i kulturnih ustanova u Osijeku, kao i Franjevački samostan u Subotici i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Tijekom godine bilo je više sastanaka i predstavljanja projekta. U franjevačkom samostanu u Subotici održana je radionica o specijalnom, dubinskom neinvazivnom digitaliziranju arhivske građe, koju je vodio Goran Vržina iz zagrebačkog poduzeća ACOS (19. srpnja).

U okviru znanstvenostručne prakse, studenti knjižničarstva s Odjela za kulturologiju osječkoga Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera nastavili su svoju praksu na usustavljanju građe knjižnice Franjevačkog samostana. Taj je posao podrazumijevao inventarizaciju, katalogizaciju, klasifikaciju i leksičku obradu novije knjižne građe u samostanskoj knjižnici, a trajao je mjesec dana (srpanj). Ove se godine njihov rad odvija u okviru međunarodnog projekta financiranog sredstvima Europske unije „Digitalizacija baštinskih knjižnih fondova: naša nužnost i obveza“.

U Zavičajnoj knjižnici *Biblioteca Croatica* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata tijekom 2016. godine urađen je **inventar** osnovnog fonda – inventarizirano je 1400 monografskih publikacija, svaka je publikacija dobila svoj broj, pečatirana je i ima svoju naljepnicu s oznakom ZKVH-a.

Nastavljeno je **bibliografsko praćenje aktualne knjiške produkcije**, kao stalna aktivnost na planu ustrojavanja bibliografskoga praćenja aktualne produkcije na hrvatskom jeziku, a kao procesa izrade kritičke i cjelovite bibliografije vojvođanskih Hrvata.

Permanentno **ažuriranje Web portala** ZKVH-a tijekom godine svim relevantnim informacijama za kulturu hrvatske zajednice u Srbiji nastavljeno je tijekom 2016. godine, do polovice kolovoza što je stalo nakon iznenadne smrti poslovno administrativne tajnice Zavoda Ljiljane Dulić Mészáros. Do tada je na portal postavljeno oko 340 vijesti i informacija (o aktivnostima Zavoda, događajima u hrvatskoj zajednici, opis manifestacija, prikaza knjiga, natječaja, najava i dr.).

Internetski portal ZKVH-a (www.zkvh.org.rs) je početkom godine redizajniran i dopunjen novim informacijama te ponovno aktivan (siječanj), nakon dva i pol mjeseca kako je, zbog problema tehničke prirode, bio nedostupan. Osim redizajniranog, osuvremenjenog izgleda, novi portal donosi i nekoliko sadržajnih novina. Naime, informacije o udrugama i manifestacijama su sada „osvježene“ i dopunjene, a *Godišnjak za znanstvena istraživanja*, koji je ranije imao zasebnu poddomenu, sada je integriran u novi portal. Tekstovi iz *Godišnjaka* grupirani su po znanstvenim disciplinama. Također, portal je prilagođen za pregledavanje na uređajima novije generacije kao što su „pametni“ mobiteli i tableti. Novi portal ZKVH-a postavljen je na server koji je Hrvatsko nacionalno vijeće unajmilo za svoje, ali i za potrebe drugih institucija i organizacija iz hrvatske zajednice. Portal Zavoda počeo je s radom 2009. godine i do sada bilježi preko milijun posjeta.

c) Nastavak institucionalizacije, organizacijsko koordiniranje i povezivanje akademske likovne i glazbene umjetnosti kao i književne scene, te produkcija izložaba, koncerata i nastavak izlaženja časopisa za književnost i umjetnost

Ovaj segment do početka rada Zavoda, to jest do 2009. godine, unutar institucionalne strukture u kulturi hrvatske zajednice ni na koji način nije bio ustrojen ili organiziran. Zavod je na početku svojega rada, na temelju svojih programskih dokumenata, realizirao prve, vjerujemo, odlučujuće korake na tome planu. U tom smislu, učinjeni su naponi u sagledavanju prirode te scene, zatim dinamike i vrste događaja, kao i njihovih posljedica, te dosega aktivnosti u ovim područjima, radi što osmišljenijeg djelovanja u ovome segmentu aktivnosti Zavoda.

d) Produkcija novih i koordinacija postojećih kulturnih događaja Hrvata, te njihova veća vidljivost

I tijekom 2016., kao što se iz dosadašnjeg prikaza djelatnosti vidi, u Zavodu se nastavilo sustavno raditi na produkciji vlastitih kulturnih događaja – od, kao što se dalo zamijetiti prema sadržajima dosadašnjega tijeka izvješća, znanstvenih kolokvija, preko izložaba, koncerata, tribina pa do seminara. Oni su bili neposredna posljedica aktivnosti koje su se unutar Zavoda odvijale u, gore već navedenim, programskim područjima.

U okviru programa „Noć muzeja“ u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici otvorena je izložba tematskih fotografija „Strossmayer – graditelj i mecena“ iz fundusa Muzeja Đakovštine iz Đakova u čast velikog jubileja, 200. obljetnice rođenja ovog velikana. Izložbu su otvorili Ivica Mandić, predsjednik Organizacijskog odbora *Strossmayerovi dani* Đakovo i Mirko Ćurić, zamjenik gradonačelnika Đakova (21. svibnja).

Tijekom 2016. u okviru programa obilježavanja „Godine hrvatskih velikana u Vojvodini“, bilo je manje manifestativnih priredaba a više publiciranih napisa. Tako je Zavod u svojim publikacijama objavio radove vezane uz hrvatske velikane i obljetnice njihova rođenja (u

Godišnjaku br. 7 o Emeriku Paviću uz jubilej 300. obljetnice rođenja ovog franjevačkog pisca, a u *Novoj riječi* o Peri Tumbasu Haji u povodu 125. obljetnice ovog glazbenika). Zavod je pomogao i svečanost povodom obilježavanja 110. obljetnice izlaska prvog broja tjednika *Fruškogorac*, petrovaradinskog lista za zabavu, pouku i gospodarstvo na hrvatskom jeziku, u Povijesnom arhivu Novog Sada, (17. prosinca). Organizator ove obljetnice bio je HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine nacionalne zajednice.

Kada je riječ o djelovanju u području **prezentacije književnog stvaralaštva**, Zavod je bio iznimno aktivan i bilježi velik broj predstavljanja svojih knjiga kao i nastupa djelatnika Zavoda na predstavljanjima knjiga drugih nakladnika. U ovom se dijelu očituje kvalitetna suradnja s drugim udrugama i institucijama što je postala stalna praksa u priređivanju ovakvih kulturnih događaja.

- Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* predstavljen je u Monoštoru. U ime nakladnika govorili su ravnatelj Zavoda i urednik *Nove riječi* Tomislav Žigmanov i Ivan Karan, ravnatelj NIU „Hrvatska riječ“, sunakladnik časopisa (14. siječnja);
- Knjiga dr. sc. Ladislava Heke *Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici* (nakladnici: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, 2015.) predstavljena je u Zavičajnoj galeriji „Dr. Vinko Perčić“ u Subotici (22. siječnja);
- Povodom objave novog broja *Nove riječi* (1-2 za 2015. godinu), u prostorijama Zavoda održan je prijam za suradnike časopisa (26. siječnja);
- Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* predstavili su svoja izdanja na Salonu knjiga u Novom Sadu (15. travnja);
- Zbornik radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* i monografija *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca* predstavljeni su u prostorijama HKPD-a „Vladimir Nazor“ u Somboru (14. travnja);
- Knjiga *Garavi salaši – cio život za godinu dana* Katarine Firanj predstavljena je u Hrvatskom domu u Somboru u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora (26. svibnja), potom u okviru Dužijance u Lemešu (8. srpnja);
- U Gradskoj knjižnici *Karlo Bijelicki* u **Somboru** predstavljen je rječnik monoštorskog govora *Bile riči* autorice Marije Šeremešić (16. lipnja). Drugo predstavljanje knjige bilo je Monoštoru (16. rujna);
- U Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata je predstavljena knjiga Ivana Mihalovića *Praktična ilirska gramatika (Gyakarlati ilir Nyelvtan)* u izdanju Ogranka Matice hrvatske iz Osijeka (29. lipnja);
- Knjiga *Bunjevci – ishodišta, sudbine, identiteti* autorice prof. dr. sc. Milane Černelić predstavljena je u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici (3. prosinca).

Djelatnici Zavoda govorili su i na predstavljanjima drugih nakladnika. Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov govorio je na predstavljanju knjige *Hrvatska kratka priča u Vojvodini* koju je tiskala NIU „Hrvatska riječ“ iz Subotice u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu (19. veljače). Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov i menadžerica u Zavodu Katarina Čeliković govorili su na predstavljanju knjige *Ispovijest crkvenog pauka* glavnog urednika katoličkog mjesečnika *Zvonik*, vlč. Dragana Muharema u čitaonici Gradske knjižnice Subotica (25. veljače) a potom u sklopu Dužionice u Hrvatskom domu u Somboru (22. srpnja). Menadžerica u Zavodu Katarina Čeliković govorila je o knjizi *Moj kutak sriće* Tonke Šimić u Plavni u okviru VIII. Dana A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića (15. listopada). Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov govorio je na 61. beogradskog sajmu knjiga na predstavljanje knjiga iz naklade NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice (29. listopada).

U cilju pospešivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne knjiške produkcije među Hrvatima u Vojvodini, Zavod je ustanovio sljedeće književne **nagrade**: za najbolju knjigu godine „Emerik Pavić“ (2012.) i tri trijenalne nagrade: za najbolju knjigu u području znanosti i

publicistike „Tomo Vereš“ (2013.), nagradu za najbolju knjigu poezije „Antun Gustav Matoš“ (2014.) i nagradu za najbolju knjigu proze „Iso Velikanović“ (2015.).

Stručno povjerenstvo za izbor najbolje knjige godine, koje su činili dr. sc. Slaven Bačić, kao predsjednik te članovi Ljubica Vuković Dulić i Zvonko Sarić, odlučilo je od 31 naslova objavljenih tijekom 2015. godine, najboljom knjigom proglasiti knjigu *Ban Jelačić od Petrovaradina do Beča* (tiskara Alfagraf, Petrovaradin, 2015). Povjerenstvo za izbor najbolje knjige u području znanosti i publicistike, koja je objavljena u razdoblju 2013. do 2015. godine, a koja se dodjeljuje 2016. godine, radilo je u sljedećem sastavu: predsjednik Povjerenstva dr. sc. Mario Bara, prof. povijesti i sociologije, te članovi: dr. sc. Jasminka Dulić, dipl. sociologinja i Stevan Mačković, prof. povijesti. Od 23 naslova za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike 2013.-2015. izabrana je knjiga *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* (Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet Zagreb, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF press, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Zagreb 2014., 686 str.). Nagrade su uručene na Danima Balinta Vujkova: danima hrvatske knjige i riječi u Subotici (7. listopada).

Kako je to postala praksa, internetske stranice Zavoda – www.zkvh.org.rs, koje je uređivala i održavala poslovno-administrativna tajnica Zavoda Ljiljana Dulić Mészáros, postale su nezaobilazne u medijskom kulturnom prostoru i tako veoma snažno sredstvo za prezentaciju kulture vojvođanskih Hrvata. Na internetskim stranicama Zavoda za šest i pol godina objavljeno je više od 3.000 članaka, i to vezanih za aktivnosti Zavoda i hrvatsku zajednicu u Vojvodini, relevantnih vijesti iz RH i RS, kao i najava raznih kulturnih događaja, natječaja i tekstova vezanih za udruge u kulturi vojvođanskih Hrvata i njihove manifestacije, kulturnu baštinu, povijest i slično. Ponosni smo na činjenicu da je jedan značajan broj vijesti i informacija prenesen s naših stranica u drugim medijima, te na web stranicama Hrvatske matice iseljenika i drugih medija u Hrvatskoj i Srbiji, čime je njihova čitanost, a time i vidljivost kulturne scene vojvođanskih Hrvata, značajno povećana, što nam je i primarni cilj. No, svjesni da ovaj uspjeh ne bismo mogli postići sami, ističemo činjenicu da je veliki dio sadržaja objavljenih na portalu djelo novinara koji djeluju unutar hrvatske zajednice u Vojvodini. Naime, zahvaljujući uspostavljenoj suradnji s novinarima Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“ i Katoličkog mjesečnika *Zvonik*, reobjavljivali smo njihove novinske priloge iz područja kulture, s prilagodbama ili bez njih, na našim internetskim stranicama.

Zavod je od početka veljače 2013. prisutan i na društvenim mrežama, osobito na Facebooku čime su sadržaji približeni još široj publici, a time je i posjećenost internetskog portala iznimno porasla.

e) Suradnja s drugim institucijama u Vojvodini/Srbiji, Hrvatskoj i Mađarskoj

Zavod je i tijekom 2016. pružao svoju potporu udrugama i institucijama, svima koji su to zatražili bilo u logističkom ili materijalnom smislu. Suradnja se odvijala u okviru onih programa koji su od značaja za kulturu, umjetnost i znanost te njezin razvoj kod vojvođanskih Hrvata. U tom smislu, osim programa navedenih u odjeljku a) *znanstveno-istraživački program*, Zavod je na različite načine (stručno, organizacijski i financijski) podržao održavanje brojnih manifestacija drugih hrvatskih institucija ili organizacija u Vojvodini, ali i onima iz Hrvatske i Mađarske.

Zavod je sudjelovao i u osmišljavanju i organizaciji blagdana hrvatske zajednice u Vojvodini, Srbiji: blagdan sv. Josipa (18. ožujka), Dan bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu (16. listopada), Dan prvoga saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća (16. prosinca) i svečana akademija i nagrađivanje najuspješnijih učenika na natjecanjima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku – dan rođenja hrvatskoga velikana i nositelja preporoda među Hrvatima u južnoj Ugarskoj Ivana Antunovića 19. lipnja jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji od 2015. (Subotica, 17. lipnja).

Logističku i drugu stručnu pomoć Zavod je pružio u brojnim manifestacijama hrvatskih udruga kulture kao što je proljetni koncert Dječjeg i Velikog tamburaškog orkestra HGU Festival bunjevački pisama na kojem je uz domaćine nastupio Tamburaški orkestar Glazbene

škole iz Požege u Hrvatskoj. Ovaj koncert u Subotici podržali su Grad Subotica, Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (Subotica, 29. svibnja). Zavod je podržao i Proslavu tri stotine godina Svetišta Gospe Tekijske u Petrovaradinu (3.-5. kolovoza); te pružio logističku i stručnu pomoć VIII. Danima A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića u Plavni (15. listopada).

Zavod je pomogao u organizaciji gostovanja Denisa Kovača, hrvatskog književnika za djecu rodom iz Monoštor, u suradnji s Gradskom knjižnicom Subotica (Subotica – Monoštor, 21.-22. studenog); pružena je logistička potpora Hrvatskoj čitaonici u pripremi Pokrajinskog susreta pučkih pjesnika „Lira naiva“ (Žednik, 28. svibnja); pružio je pomoć u pripremi, organizaciji i produkciji XIII. smotre dječjih pjevača i zborova, XVI. festivala bunjevački pisama (Subotica, 25. rujna) te Godišnjeg koncerta Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* (Subotica, 27. studenoga). Zavod je surađivao u planiranju, pripremama i organizaciji XV. Dana Balinta Vujkova – dana hrvatske knjige i riječi (Subotica, 6.-8. listopada); logistički je pomogao Hrvatskoj čitaonici u pripremi i organizaciji Pokrajinske smotre recitatora na hrvatskom jeziku (Subotica, 4. studenog). Djelatnici Zavoda su pomogli održavanje 11. festivala marijanskog pučkog pjevanja u crkvi svetog Petra i Pavla u Monoštoru (Monoštor, 9. srpnja). Zavod je logistički pomogao održavanje manifestacije „U susret Zavitnom danu“ koju priređuje Kulturno-umjetničko društvo Hrvata „Bodrog“ (Monoštor, 8. listopada.). Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov sudjelovao je na otvorenju izložbe slika od slame iz zbirke HKPD-a „Matija Gubec“ iz Tavankuta u Austriji (Neudorf – Novo Selo, 5. ožujka) te na tradicionalnoj svečanosti u povodu spomendana rođenja petrovaradinskoga skladatelja Franje Štefanovića u organizaciji HKPD-a „Jelačić“ iz Petrovaradina (20. ožujka).

Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov i samostalna stručna suradnica Katarina Čeliković su tijekom godine bili na mnogim manifestacijama kako u Vojvodini (Srbiji) tako i u Hrvatskoj i Mađarskoj gdje su povremeno govorili ili dali potporu svojom nazočnošću (likovne kolonije, susreti, tribine, različite druge manifestacije u kulturi).

Zavod je logistički pomogao u koordinaciji aktivnosti u zajedničkim velikim kulturnim priredbama Hrvata u Srijemu i u Podunavlju, u dvjema velikim zajedničkim manifestacijama tamošnjih mjesnih udruga: „Srijemci Srijemu“, središnja manifestacija hrvatskih srijemskih udruga (Novi Sad, 16. travnja) i „Šokci i baština 2016. – Od kroz god!“ središnja manifestacija šokačkih udruga (Dom kulture u Monoštoru, 12. studenog).

Međunarodna suradnja

U organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, HGU-a „Festival bunjevački pisama“ iz Subotice i Glazbenog društva „Vila Velebita“ iz Požege (Hrvatska) u velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici priređen je koncert „Hrvatska u pjesmi“ na kojem su nastupili Mješoviti zbor Glazbenog društva „Vila Velebita“ iz Požege uz pratnju tamburaškog orkestra Glazbene škole u Požegi (8. svibnja).

Zavod je nastavio dobru praksu suradnje s Visokom školom u Baji i Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj. Tako su u posjetu Zavodu bili studenti i profesorica s Visoke škole „József Eötvös“ u Baji na kojoj postoji Odsjek za hrvatski jezik (4. ožujka).

Dr. sc. Vlatka Lemić iz Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu održala je radni sastanak i predavanje u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici za privatne kolekcionare i istraživače arhivske građe (23. rujna).

Iznimno plodna suradnja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i udruge „Artizana“ iz Zagreba, uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra, nastavljena je i u 2016. godini. Program pod nazivom „**Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini**“ započeo je na Etnosalašu „Balažević“ u Tavankutu projekcijom filma „Az, Branko pridivkom Fučić“ redatelja Bernardina Modrića iz Rijeke s kojim je tom prigodom Branko Ištvančić upriličio i razgovor (9. srpnja). U drugom dijelu programa prikazan je dugometražni igrani film „Šegrt Hlapić“ na Etno salašu Balažević u Tavankutu a narednog dana u Art kinu Lifka. Nakon obiju projekcija upriličen je razgovor djece s redateljem Silvijom Petranovićem. Drugog dana je na Etno salašu Balažević, u povodu prve godišnjice smrti glumca Vlatka Dulića, prikazan dugometražni igrani film „Most na kraju svijeta“ redatelja Branka Ištvančića (2.-3. rujna). Treći i završni dio „Ciklusa hrvatskog filma“ u

Vojvodini bio je posvećen Milanu Bukovcu, jednom od najistaknutijih predstavnika hrvatskog eksperimentalnog filma. Projekcije su održane u Art kinu u Subotici (10. prosinca).

U okviru programa „Večer hrvatskog filma i novih medija“, kao dio velike svehrvatske manifestacije „Noć hrvatskog filma i novih medija“ u Monoštoru, Sonti, Đurđinu i Maloj Bosni djeci koja nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku ili slušaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture prikazan je film „Šegrt Hlapić“. Istim povodom u Subotici je u Art kinu „Lifka“ održana projekcija dugometražnog igranog filma za djecu „Vlak u snijegu“ te filmova „Slamarke divojke“, „Poezija i revolucija“, „Ničija zemlja“ i „Ciguli Miguli“. Program je u Vojvodini realiziran u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata (6.-9. listopada).

Potpore inicijativama

Zavod je dao potporu projektu Hrvatske televizije koji vodi hrvatski redatelj Branko Ištvančić. On je s filmskom ekipom u Subotici i Tavankutu započeo snimanje dokumentarne serije o subotičkim tamburašima za potrebe Hrvatske radio televizije (HRT). Radni naziv serijala je „Zaboravljene pisme, zaboravljeni ljudi“. U dva termina (31. ožujka – 4. travnja i 16.-28. rujna) ekipa je boravila i u Zavodu gdje su snimljene određene sekvence.

Ravnatelj Zavoda sudjelovao je tijekom godine u radu Odbora za podizanje spomenika pri Katoličkom društvu „Ivan Antunović“ iz Subotice za postavljanje spomenika biskupu Ivanu Antunoviću.

f) Rad na profiliranju i osnaživanju ljudskih resursa

Kako segment kulture vojvođanskih Hrvata još uvijek nije u dovoljnoj mjeri profiliran, rad u ovom području nastavlja se u svakom od područja kulture, od elementarnoga evidentiranja raspoloživih resursa pa do osnaživanja ljudskih resursa. Osnaživanje ljudskih resursa nastavljeno je u 2016. godini.

Zavod je u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem priredio redoviti radni susret s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga 18. lipnja, u Tavankutu. Susret je nastavak onog prošlogodišnjeg, koji je tematizirao programske aktivnosti u hrvatskoj zajednici. Riječ je bila ponajprije o dvjema temama koje su se odnosile na rad na organiziranju kulturnih manifestacija (revijalnog i natjecateljskog karaktera) hrvatskih udruga na razini AP Vojvodine (Katarina Čeliković), te na sažimanje problematike oko apliciranja na natječaje, sumiranje aktualnoga stanja i izazova s kojima se udruge susreću te eventualnih njihovih problema (Darko Sarić Lukendić).

Krajem godine Zavod je započeo izradu Kalendara stalnih manifestacija u 2017. godini uz dogovor o programima obilježavanja Godine velikana. Kalendar su izradili Katarina Čeliković i Josip Bako, a bit će predstavljen na prvom radnom susretu s udrugama 2017. godine.

Osnaživanje kadrova Zavod vidi i u inicijativama za nagrađivanje uspješnih pripadnika hrvatske zajednice. Tako je na prijedlog Zavoda književnica i novinarka Željka Zelić jedna je od triju dobitnica priznanja *Dr. Ferenc Bodrogyári* koje dodjeljuje Grad Subotica. Priznanje se dodjeljuje istaknutim kulturnim stvaraocima, mlađim od 40 godina, na području književnosti, likovne i glazbene umjetnosti, koji su svojim djelima i činjenjima pridonijeli razvoju kulturnog života Subotice ili dali doprinos na polju kulture u zemlji i inozemstvu, uzimajući u obzir zapažena ostvarenja u prethodnoj kalendarskoj godini. Priznanja su dobitnicama uručena na svečanosti održanoj 27. lipnja 2016. godine u velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće.

Tijekom godine ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov imao je više razgovora s predstavnicima institucija i različitih državnih i pokrajinskih tijela, kako u Republici Srbiji tako i u Republici Hrvatskoj. Neki od susreta vezani su uz dogovore o većoj financijskoj pomoći Hrvatima u Vojvodini (Srbiji), napose o mogućnosti pokroviteljstva najvažnijih manifestacija u kulturi. Ovi su susreti rezultirali i konkretnim dogovorima i uzvratnim posjetima i nastupima.

Zamjenica Pokrajinskog zaštitnika građana – ombudsmana (pučkog pravobranitelja) za zaštitu prava nacionalnih manjina Eva Vukašinić posjetila je 5. veljače 2016. godine zavode za kulturu vojvođanskih Mađara u Senti i vojvođanskih Hrvata u Subotici. Na sastancima je bilo

riječi o izvorima i načinima njihova financiranja, suradnji zavoda s relevantnim tijelima uprave i ustanovama u zemlji i inozemstvu, programima, projektima i aktivnostima ovih ustanova.

Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji s udrugom „Naša djeca“ iz Subotice su ugostili predstavnike Grada Benkovca, kutjevačkog župnika vlč. Marijana Đukića i skupinu studenata s Visoke škole „József Eötvös“ u Baji na Odsjeku za hrvatski jezik. I ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov imao je razgovore s predstavnicima Grada Benkovca o vidovima buduće suradnje na polju obrazovanja i nastave na hrvatskom jeziku (4.-5. ožujka).

U povodu Uskrsa, Koprivničko-križevačka županija i njihova Turistička zajednica darovale su Subotici pisanicu – oslikano veliko uskrsno jaje koje je uz kraći program primopredaje, postavljeno na platou ispred Franjevačke crkve. Izaslanstvo Koprivničko-križevačke županije je tijekom dvodnevnog boravka u Subotici posjetilo Hrvatsko nacionalno vijeće, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Franjevački samostan, a obišli su i Tavankut, Galeriju slika u tehnici slame te središte same Subotice (17. ožujka).

Cjelodnevni susret predsjednice Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović i premijera Srbije Aleksandra Vučića, tijekom kojega su boravili u Hrvatskoj i Srbiji, završen je u Subotici potpisivanjem Deklaracije o unaprjeđenju odnosa i rješavanju otvorenih pitanja između Hrvatske i Srbije. Dvoje državnika sastanak su počeli posjetom Dalju i susretom s tamošnjom srpskom manjinom, a nastavili ga u poslijepodnevnom satima odlaskom u Tavankut, gdje su razgovarali s vodstvom vojvođanskih Hrvata, među kojima je bio i ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov (20. lipnja).

Predstojnik Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas posjetio je Hrvate u Vojvodini. U Subotici je održao sastanak s čelnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća, posjetio redakciju „Hrvatske riječi“ i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (9. lipnja).

Zavod je i 2016. godine raspisao natječaj za sufinanciranje hrvatskih udruga kulture u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2016. godini. Predmet sufinanciranja su manifestacije, projekti i djelatnosti koje u sebi imaju razvojni karakter.

Godinu ćemo pamtiti i po velikim ljudskim gubicima

Nakon kraće bolesti, 3. rujna 2016., u 58. godini života iznenada je preminula administrativno-poslovna tajnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Ljiljana Dulić Mészáros. U Zavodu je radila od početka rada Zavoda – 1. siječnja 2009. Djelokrug njezina rada bio je iznimno širok – od planiranja, organiziranja i realiziranja materijalno-financijskog poslovanja Zavoda, preko vođenja svih administrativnih poslova, Ljiljana je obavljala poslove i lekture i korekture te PR-a, a vjerojatno najvrjedniji prinos bio je na osmišljavanju, upravljanju i uredničkom realiziranju internetske stranice Zavoda – www.zkvh.org.rs, informativno najbogatije internetske stranice Hrvata u Vojvodini. Sve povjerene i izabrane poslove Ljiljana je radila krajnje profesionalno: bila je nesvakidašnje marljiva, odgovorna, predana i posvećena poslovima, pedantna, privržena... Njezinom smrću Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i hrvatska zajednica uopće trpe nenadoknativ gubitak.

Istaknuti član hrvatske zajednice u Vojvodini i kulturni djelatnik Zvonimir Pelajić, član Upravnog odbora Zavoda Zvonimir Pelajić iznenada je preminuo 28. veljače 2016. godine.

Tomislav Žigmanov v. r.
ravnatelj ZKVH-a